

12 JUN 2003

วิวัฒนาการแหล่งท่องเที่ยว : กรณี เกาะช้าง จังหวัดตราด

สุภานันท์ สุขุม ภปร.

อธิเนนนาการ

จาก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ.2546

ISBN 974 - 04 - 3109 - 7

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วพ
ศ 9246
2546
ค. 2

วิวัฒนาการแหล่งท่องเที่ยว : กรณี เกาะช้าง จังหวัดตราด (THE TOURIST AREA CYCLE OF EVOLUTION : A CASE STUDY OF KOH CHANG, TRAT PROVINCE)

ศรียา สิงขวงศ์ 4336897/SHEV/M

ศก.ม. (สิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : รัชชัย บุญโชติ, Ph.D., ปุสดี มอนซอน, M.O.H.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิวัฒนาการของแหล่งท่องเที่ยวที่เกาะช้างจังหวัดตราดโดยอาศัยแนวคิดด้านวิวัฒนาการของแหล่งท่องเที่ยวเป็นกรอบในการวิจัย ซึ่งขอบเขตในเนื้อหาของวิวัฒนาการอยู่ในช่วงระหว่างปีพ.ศ.2526-2544 นอกจากนี้ยังได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ.2543-2545 ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ คนในท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เจาะลึก อีกส่วนหนึ่งทำการศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เข้ามาเที่ยวในเกาะช้าง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS PC+ (Statistical Package for Social Sciences) ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และฐานนิยม

ผลการวิจัย พบว่า ช่วงก่อนปี พ.ศ.2528 เกาะช้างอยู่ในขั้นสำรวจ ถัดมาระหว่างปี พ.ศ.2528-2539 ได้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นจนถึงระดับที่เรียกว่า ขั้นดำเนินการ กระทั่งในปี พ.ศ.2540-ปัจจุบัน เกาะช้างได้เข้ามาสู่ขั้นพัฒนา ในการวิจัยนี้ได้ทำการพยากรณ์วิวัฒนาการของเกาะช้างว่าจะดำเนินถึง ขั้นเติบโตมั่นคงประมาณปี พ.ศ.2550 และขั้นชะงักงัน อาจเกิดขึ้นหลังจากปี พ.ศ.2553 หรือ พ.ศ.2565 โดยพิจารณาตามตัวเลขชี้ความสามารถในการรองรับเป็นหลัก ในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในรูปแบบของการชักนำจากภาครัฐ ซึ่งเป็นรูปแบบที่พบมากในประเทศที่กำลังพัฒนา

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ภาครัฐควรสนับสนุนและให้โอกาสประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว และให้โอกาสคนในท้องถิ่นได้กู้ยืมเงินเพื่อการลงทุนในธุรกิจของตนเอง รวมถึงกำหนดนโยบายหรือมาตรการในการชะลอจำนวนนักท่องเที่ยวของเกาะช้าง ทั้งนี้เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : วิวัฒนาการแหล่งท่องเที่ยว, ตัวแบบของบัทเลอร์, เกาะช้าง, การท่องเที่ยวยั่งยืน

THE TOURIST AREA CYCLE OF EVOLUTION: A CASE STUDY OF KOH CHANG, TRAT PROVINCE**SORAYA SINGCHOOVONG 4336897 SHEV/M****M.A. (ENVIRONMENT)****THESIS ADVISOR : THAWATCHAI BOONCHOTE, Ph.D. PUSSATEE
MONSON, M.O.H.****ABSTRACT**

Utilizing both qualitative and quantitative approaches, this research's main objective was to study the evolution of a tourist area, Koh Chang, Trat province by using the conceptual framework of the tourist area cycle of evolution. The research not only identified various stages of evolution of Koh Chang during 1983-2001 but also investigated people participation in tourism development during 2000-2002. Using in-depth interviews as a data collection method, the study's key informants included local people, concerned organizations and entrepreneurs. In addition, the study also used structure questionnaires to obtain information from those Thai and foreign tourists visiting Koh Chang. Using SPSS 7.52 for windows, the quantitative data were analyzed by means of percentage, mean, standard deviation, minimum, maximum and mode.

The study's results identified that prior to the year 1985, Koh Chang was at the exploration stage. The involvement stage was identified during 1985-1996, just before the development stage which began in 1997 and lasts until now. Moreover, it was forecast that Koh Chang would be evolving into the consolidation stage in 2007. Finally, according to the carrying capacity offered by 2 different sources, the stagnation stage would occur after either the year 2010 or 2022. Regarding people participation in tourism development, Koh Chang is similar to other developing countries in that induced participation is the most common.

This study recommended that the government sectors should support local people to participate strongly in tourism development and provide them with access to a loan for tourism-related businesses. Finally, the government sectors should consider limiting of the number of tourists to Koh Chang to ensure sustainable tourism to this island destination.

**KEY WORDS : TOURIST AREA CYCLE OF EVOLUTION, BUTLER'S MODEL,
KOH CHANG, SUSTAINABLE TOURISM****129 p. ISBN 974-04-3109-7**